

مرتضی مدرسی چهاردهی

بقیه از شماره قبل

نقش ایرانیان در تاریخ عراق

در سال ۱۹۱۸ - ۱۹۲۳

استقلال عراق

استفاده از وفات سید یزدی

در آغاز تصرف انگلیسی‌ها که آزادیخواهان برای دریافت استقلال کشور خود جان فشانی میکردند سید محمد کاظم یزدی پیشوای شیعیان جهان در شب ۲۸ رجب ۱۳۳۷ هـ. ق - ۳۰ مه ۱۹۱۹ که بیش از هشتاد سال داشت درگذشت .

در اثروفات وی مجلس سوگواری بسیار در شهرهای عراق تشکیل شده گروه‌ها و سنت و جماعت هم با برادران شیعه خود در سوگواری شرکت کردند و مجالس ترحیم را بیاراستند تا بهره سیاسی از آن گرفته شود.

در اثروفات سید یزدی اتحاد مردم بیشتر شد و ارتباط‌ها بین طوایف مختلف برقرار گردید . آزادیخواهان از این پیش‌آمد برای پیوستگی مردم و کشور استفاده کردند و برای درخواست استقلال راسخ‌تر شدند . چه در این هنگامه‌ها ریاست روحانی و سیاسی پس از وفات سید یزدی به آقا میرزا محمد تقی شیرازی منتقل شد این روحانی وارسته که هشتاد و پنج سال از عمرش می‌گذشت و عمر خود را در راه دانش و تربیت صدها دانش‌پژوه ایرانی ، افغانی ، هندی ، عرب ، ترك ، جاوای گذرانیده بود ، و از ثروت دنیا بجز چند جلد کتاب چیزی نداشت از شهر سامرا که مرکز روحانیت و دانش‌پژوهان ایرانی بود پس از چهل سال اقامت در آن شهر بنا بدرخواست آزادیخواهان و جانبازان عراقی بکربلا شتافت و رهبری انقلاب بین‌النهرین را

بهمه‌گرفت (۱)

بیشتر شیعیان عراق که همه جانباز و مسلح و پیرو شیرازی بودند با اهل سنت و جماعت و سایر فرق اتحاد کرده و بفرمان آماده‌باش مهیا شدند که این پیشوای بزرگ روحانی و سیاسی ایرانی چه می‌گوید ؟ و برای دریافت استقلال عراق چه کنند ؟ .
آرزوها بر آورده می‌شود .

با ورود میرزای شیرازی بکربلا کار دگرگون گردید . عراق که استعمار آن از دیده سیاست‌مداران و نظامیان با تجربه امپراطوری انگلستان قطعی شده بود سر بشورش برداشت مصر و سوریه و حجاز و یمن نیز درخواست استقلال داشتند (۲)

بیکر متلاشی و بیمار عثمانی بهم پیوست و نیروی بزرگی بنام آزادی و استقلال تشکیل شد . شوکت علی و محمدعلی جناح در هندوستان از استقلال مسلمانان سخن می‌گفتند و ایران بندهای قرار داد و ثوق الدوله را پاره کرد، روحانی سالخورده ایرانی « میرزا محمد تقی شیرازی » با وجود تهدیدها و تطمیع‌ها و فشارهایی که از دور و نزدیک بر او وارد می‌گشت از همه چیز گذشت و جمله تاریخی « لرد النبی » را با این دو کلمه روشن و گویا و قطعی خود پاسخ داد ، درفش نصر من الله و فتح القریب اسلامی را برای مبارزه با هرگونه استعماری برافراشت « لیس لاحد من المسلمین ان ینتخب و یختار غیر مسلم للامارة و السلطنة علی المسلمین » جایز نیست بهر یک از مسلمانان که غیر از مسلمان را برای حکومت و سلطنت انتخاب نماید ، علت صدور این فتوی این بود که پس از جنگ جهانی اول انگلیسی‌ها در عراق اعلان کردند که می‌خواهیم حکومتی که مورد اعتماد افکار عمومی باشد در بین‌النهرین تشکیل دهیم ، مردم حق دارند که نوع حکومت و شخصی را که باید زمامدار آن باشد و بنام او کشور عراق

۱ - الثورته العربیه الکبری تألیف امین سعید چاپ قاهره

۲ - الثورته العراقیه تألیف سید عبدالرزاق حسنی چاپ سوم صیدا

اداره گردد انتخاب و معرفی نمایند ۱ و اطمینان داشتند که مردم رنج دیده و ناراضی از عثمانی‌ها بکسی متوجه نخواهد بود و حتی پیش‌بینی کرده بودند که سرپرسی کوکس فرمانروای کشوری عراق مورد نظر افکار عمومی خواهد شد و زمامدار مستقل آنجا خواهد شد! با این دو کلمه یک پیر روشن دل و روحانی ایرانی نقشه‌های سیاست امپراطوری انگلستان عوض شد. صدای مهیب این دو کلمه پیشوای شیعیان جهان پیش از غرش توپ فاتحان در خاورمیانه پیچید و همه مسلمانان جهان و عرب‌ها را در اقطار کشورهای اسلامی متوجه این فرمان رعد آسانمود ۲ دوفرقه‌های بزرگ شیعه و سنت و جماعت که بیشتر مردم آن دیار را تشکیل میدادند از نفوذ روحانی آن بزرگ مرد وارسته ایرانی برای رسیدن به هدف سیاسی خود استفاده کردند چه میرزای شیرازی با تمام نیرو در اتحاد و اتفاق مردم کوشید تا همه در برابر بیگانگان جبهه واحدی را تشکیل دهند. چون رؤسای عشایر عراق همه سلحشور و مسلح بودند و از طرفی هم احترام خاصی برای میرزا قائل بودند.

میرزای شیرازی سیاست و روشی اتخاذ کرد و با تمام وسیله‌های ممکن مردم را وادار کرد که همه بیک آهنگ استقلال عراق را بخواهند ۳

ما بین شهرهای بغداد و کربلا تلگراف‌ها مخابره میشد. همچنین با شهرهای دیگر عراق و عشایر نیرومند عرب در تماس بودند. پیشوایان سیاسی و روحانی نجف

۱ - کتاب فیصل اول تألیف امین ریحانی چاپ بیروت و کتاب القضية العراقية تألیف دکتر محمد مهدی بصیر چاپ بغداد

۲ - تاریخ العراق السياسي الحديث تألیف عبدالرزاق حسنی چاپ صیدا و حرب العراق تألیف سیهب طه هاشمی چاپ بغداد

۳ - الثورته العراقية الكبرى - تألیف سید عبدالرزاق حسنی چاپ دوم ۱۹۶۵ - صیدا

و امین سعید - الثورته العربيه الكبرى چاپ قاهره ۱۹۳۵

و کربلا و روسای عشایر در شامیه و سایر مناطق دیگر موافقت کردند که خط مشی واحدی اتخاذ کنند تا زودتر به استقلال نائل گردند .

پس از مذاکرات و دیدارهای پی در پی برای اینکه از اوضاع و احوال پشت پرده سیاست آگاه شوند جلسه مهمی در شب ۱۵ شعبان ۱۳۳۸ با شرکت آزادیخواهان بنام درخانه میرزای شیرازی در کربلا تشکیل شد و در اطراف انقلاب و هدف‌های آن و مرکزهای انقلاب گهنگوهای بسیار شد و تصمیمات بزرگی گرفتند و در بیستم شعبان جلسه بسیار بزرگی را از آزادیخواهان بغداد تشکیل دادند و مذاکرات و تصمیمات و قطعنامه‌هایی که از طرف میرزای شیرازی برای بزرگان سیاست و آزادیخواهان آنجا صادر میشد تجزیه و تحلیل نمودند .

در نخستین جلسه تصمیم گرفتند که در مساجد بزرگ شیعه و سنی در بغداد مجاس تذکر و وعظ و خطابه درباره پیامبر اسلام تشکیل دهند . در هر هفته در این جشنها روشنفکران و آزادیخواهان شرکت کردند و در ضمن ذکر محاسن و مزایای پیامبر پاک اسلام و جهاد او با کافران مردم را برای مبارزه برای دریافت استقلال دعوت کردند ، بیانیها و خطابه‌ها و اشعار برای آزادی کشور عراق ایراد میکردید و پیام‌های میرزای شیرازی و شریعت اصفهانی بنام رهبران بزرگ اسلامی برای مردم خوانده میشد و همه را برای تشکیل يك جبهه واحد دعوت میکرد ۱

۱ - الحقائق الناصحة فی الثورته العراقیه سنه ۱۹۲۰ و نتایجها تألیف فریق المزهر آل فرعون چاپ بغداد ۱۹۵۲

دین مانی

در قرن سوم میلادی آئین دیگری همگانی یعنی (دین مانوی) در اطراف مرزهای مشترک ایران و بابل نمایان گردید . مؤسس آن مانی یا مانس نام داشت و در بابل متولد شد ولی پدر و مادرش ایرانی بودند .
(تاریخ نهضت‌های فکری ایرانیان)